

Η επιδίωξη της δικαίωσης στο έργο του Γ. Βιζυηνού

Πολιτισμός / Λογοτεχνία - Φιλολογία

Ηρακλής Ψάλτης, φιλόλογος

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1qMysiO>]

Ο αφηγητής παρόλο την επικριτική του στάση απέναντι σε κάθε μορφή μαγείας[451], εν τούτοις κρυφοκοιτά από τη μισάνοικτη πόρτα το τελετουργικό της ελληνόφωνης Αθίγγανης μάγισσας, το οποίο παρακολουθούν ευλαβικά οι δύο αγράμματες μητέρες· η μαγγανεία δικαιώνεται, προβλέπει σωστά[452]. Η μισάνοικτη πόρτα, μάλιστα, υποδηλώνει σημειολογικά το σύνορο των δύο κόσμων, ορθού λόγου-άγριας σκέψης, νεωτερικότητας-παράδοσης, και αποτελεί «ρωγμή» στην ορθολογική προσωπικότητα του αφηγητή[453]. Ο ορθολογισμός δεν επιβραβεύεται, αλλά και η μαγεία δεν αποκαθλώνεται.

Η φροντίδα του Άλλου λυτρώνει. Η μάνα του αφηγητή περιποιείται για επτά μήνες έναν άγνωστό της αλλοεθνή και αλλόθρησκο, τον Κιαμήλ, -ο οποίος αργότερα θα σκοτώσει από λάθος τον γιό της, τον Χρηστάκη- επειδή πιστεύει ότι οι άνθρωποι -χωρίς να θέτει κανένα διακριτικό γνώρισμα σ' αυτούς- πρέπει να είναι αλληλέγγυοι μεταξύ τους και προσδοκά ανάλογη συμπεριφορά για τον γιό της, τον Γιωργή, ο οποίος βρίσκεται μακριά, στην Εσπερία[454] και δεν έχει κανένα συγγενή κοντά του: *Καὶ ποιὸς ἤξεύρει, ἂν αὐτὴν τὴν ὥρα καὶ τὸ Γιωργί μας δὲν εἶν' ἄρρωστο στὴ ξενιτιά, χωρὶς κανένα ἐδικὸ στὸ πλάγι του!*[455] Κάνει το καλό, για να το «βρει» ο γιός της. Αλλά και η μητέρα του Κιαμήλ επιθυμεί να τους περιποιηθεί, όταν αυτοί βρίσκονται στην Κωνσταντινούπολη και τους φιλοξενεί στο σπίτι της παραβιάζοντας τα μουσουλμανικά ήθη[456], για να τους ευχαριστήσει -κυρίως την μητέρα- για την βοήθεια που πρόσφερε στον ημιθανή, τότε, γιό της: *εἶναι ἡ μάνα του (Κιαμήλ), πὺ ἤλθε τώρα νὰ τῆς πῆ τὸ Σπολλάτη!*[457] Είναι η ίδια που κινητοποιεί και τον γιό της, τον ανακριτή, να ασχοληθεί επισταμένως[458] με την υπόθεση του θανάτου του Χρηστάκη και έχει την βεβαιότητα ότι η μητέρα του αφηγητή θα πάει στον παράδεισο, παρόλο που είναι χριστιανή[459]. Και αυτή η μητέρα δεν διακρίνει τους ανθρώπους παρά μόνο ηθικά: *δυὸ κακοὺς ἀνθρώπους δὲν τοὺς χωρεῖ οὔτε ὄλη ἢ οἰκουμένη, ἐνῶ χίλιοι καλοὶ ἄνθρωποι κάμνουν μουχαμπέτι (κουβεντούλα) καὶ μέσα εἰς ἓνα καρυδότσουφλο!*[460] Από τις αγράμματες -αλλά όχι αμόρφωτες- μητέρες ο Άλλος είναι ο οποιοσδήποτε συνάνθρωπος, όπως άλλωστε και για την ορθόδοξη θεολογία.

Η ανεύρεση και η τιμωρία των ενόχων επιδιώκεται. Η εκδίκηση γίνεται για κάποια πρόσωπα του διηγήματος συνώνυμο της λύτρωσης. Η μητέρα του δολοφονηθέντος

Χρηστάκη επιθυμεί διακαώς να συλληφθεί και να τιμωρηθεί ο δράστης του φόνου, για να «ησυχάσει» ο νεκρός[461]. Δεν της γνωστοποιείται τελικά ο δολοφόνος του παιδιού της, αν και αυτός ανακαλύπτεται. Ο αφηγητής δεν της τον αποκαλύπτει, γιατί και ο ίδιος αδυνατεί να τον προσδιορίσει επακριβώς, εάν, δηλαδή, δολοφόνος είναι αυτός που διαπράττει τον φόνο -θεωρώντας ότι τιμωρεί τον δολοφόνο του φίλου του- ο Κιαμήλ, ή αυτός ο οποίος «παρασύρει» με δόλο τον αδελφό του στον θάνατο, ο ηθικός αυτουργός του φόνου, ο Χαραλαμπής του Μητάκου: *καὶ δὲν ἤξευρον νὰ εὕρω, ποῖος ἐκ τῶν δυὸ ἦτον ὁ φονεὺς τοῦ ἀδελφοῦ μου!*[462]

[Συνεχίζεται]

[451]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.83.

[452]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σσ.81-83.

[453]Μ. Ιατρού, όπ. παρ., σσ.42-44.

[454]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.71.

[455]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.74.

[456]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.76: «Οἱ Τοῦρκοι, ἰδίως ἐν μεγαλοπόλεσιν, ὄχι μόνον δὲν κατοικοῦν ὑπὸ μίαν μὲ χριστιανοὺς στέγην, ἀλλ' οὐδ' εἰς τὴν αὐτὴν συνοικίαν τοὺς ἀνέχονται».

[457]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.70.

[458]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σσ.75-76: «Ναί, εἶπε, ὁ υἱός μου ὁ Ἐφέντης, καὶ ὁ δοῦλος σας ὁ Κιαμήλης καὶ ἐγὼ ἡ σκλάβα σας, ὡς τοῦ Σουλτάνου τὸ κατώφλιο θενὰ πᾶμε, μὰ τὴν ὑπόθεσί σας χαμαὶ δὲν θὰ τὴν ἀφήσουμε. Χωρὶς ἄλλο τὴν εἶχαν ὡς τὰ τώρα μηντέρ ἀλτι (ὑπὸ τὸν τάπητα) καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἐπιάσθηκ' ὁ φονιάς. Ὁ γυιός μου, ὁ Ἐφέντης εἶναι ἀνακριτὴς εἰς τὸν Ζαπτιέ, τὴν γῆ νὰ σχίσῃ νὰ ἔμβῃ ὁ κακοῦργος, πάλι θὰ τὸν εὕρῃ».

[459]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.91: «λέγω μὲ τὸν νοῦν μου: Σὰν δὲν πάγ' αὐτὴ ἡ Χριστιανὴ στὸν παράδεισο, δὲν ἤξεύρω ποῖος Τοῦρκος θενὰ πάγῃ!».

[460]Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.79.

[461] Γ.Μ. Βιζυηνός, όπ. παρ., σ.69: «Γιατὶ διές, παιδί μου, ὁ φτωχός μας ὁ Χρηστάκης δὲν εὕρῃσκει ἡσυχία, μόνο παλεύει μέσ' στὸ μνήμα του ὅσαις φοραῖς νοιώθει τὸ φονιά του νὰ πατῆ τὰ χῶματα (...) Νὰ τὸν ἰδῶ κρεμασμένον, ἔλεγε (ἡ

μητέρα του Χρηστάκη), νὰ τραβήξω τὸ σχοινί του καὶ ὕστερα ἄς ἀποθάνω!».

[462]Γ.Μ. Βιζυηνός, *Νεοελληνικά Διηγήματα*, ὄπ. παρ., σ.103.

<http://bitly.com/1UmHKcX>